

Kool-vih-1955-20_0

ESKILSTUNA E, TÄIENDUSKOOL

KIRI-KOOL

TALLINN MUREMÕTETES...

*****

Nr. 20

AUGUST

1955.

*****

MEIE ÕPIME LUGEMA
(Koduõpetajale)

Kaua oodatud mitnevärviline H. Rajamaa aabits on ilmunud. Seda võib tellida "Vaba Eesti Sõna" talitusele. Meie võtame selle ilusa raamatu oma abiliseks ja õpime lugema. Vanasti ilutses aabitsa esimesel leheküljel eesti tähestik, mis koosnes 23st suurest tähest ja 23st väiksest tähest. Väike laps nägi palju vaeva, enne kui need pähe õppis. Nüüd õpib laps mängides lugema. Aabitsa kolmandal leheküljel on pilt, millel torkavad silma suur pruun A ja suur punane U. Pildil on pAAT ja mAJA, mis aitavad A-d meeles pidada. Samuti on sääl pUU, kUUsk, kUtsU, lapsed Ujuvad täht U mällu jätmiseks. KUTSU teeb AU, AU, AU.

Laps armastab pilti vaadata ja pilti näidata. Võimaldame temale nüüd pilti näidata.

Kus on paat? Kus on maja? Kus on A? Kus on veel A? Veel? Veel? Laps näitab.

Kus on kutsu? Kus on puu? Kus on kuusk? Kus on U? Mis lapsed teevad? SUPlevad, Ujuvad. Mis kutsu teeb? AU, AU. Kus on AU? Kus veel? Veel? Laps näitab.

Laps armastab nalja. Lubame temale ka seda. Laske nüüd last küsida ja teie ise vastate ning näitate. Teil läheb vahest kogemata veidi viltu. Ja mida rohkem läheb viltu, seda rohkem saab nalja. Lõpuks näitate teiegi õieti.

See lehekülge pakub veel palju tööd. Pildid on värvilised. Mis värvi on puu? kuusk? maja? maja katus? paat? muru? kutsu? lapsed? vesi? päike? Mis värvi on A? U? AU? Mis värvi on meie toa asjad? Mis värvi on meie rõivad? (Hele, tume).

Küsi! Vastake! Vahetage osad! Kas saab nalja? Vahetevahel näitame A-le, U-le, AA-le, Au-le, UU-le (ka ilma järjekorrata) ja küsime: Mis see on? Kui õige vastus tuleb esimesest pilgust ilma peatumata ja mõtlemata, siis peame selle lehekülge lugemise lõpetatuks.

Laps ootab põnevusega homset päeva ja mõne päeva pärast järgmist lehekülge. Sääl vaatate esiteks pilti. Mis see on? Kes see on? Mis ta teeb? Näitate parajal juhul tähte M (mitte em!) ja mõnisete nii, nagu ta kõlab sõnas MUU. Kus on MUU? Kes teeb MUU? Kelle MUU? MEMME MUU. Kus on E? Kus on MEMM? Kes veel? Kes nad on? Kuhu nad lähevad? Mis nad teevad? Mis MUU (lehm) meile annab? Kuidas saame lehmalt piima? Loeme sõnu ja kirjutame neid, loeme, mis me kirjutasime!

Kirjutamine ei paku vähem huvi. Laps armastab joonistada ja kirjutada juba kaua enne lugema õppimist. Laseme lapsel kirjutada A, A, A... U, U, U... AU, AU, AU. Algul võivad tähed olla tollised ja kahesed, hiljem väiksemad. Algul kirjutab ta neid raamatust, hiljem diktaadina - õtlemise järgi. Laseme lapsel lugeda, mis ta kirjutas ja vastupidi.

Vahetevahel kiidame last ilusa kirja ja hea lugemise eest ja teeme temaga ergutavat nalja, et asi ei läheks igavaks.

Järgmisel leheküljel õpime tundma uued tähed I ja N ja laste nined. Kõige tagumise poisi nimi on AIN, järgmise - ENN jne. Loeme nime ja näitame sõrmega pildile. Mitu poissi? Mitu tüdrukut? Mis nad teevad? Miks AIN ja ENN jooksevad? Loeme laste nined ülevalt alla ja alt üles. Kelle nimi see on? Mis on selle lapse nimi? Mis värvi on selle lapse rõivad, päksid, kuub, põll? jne.

Joonistame lapsed värvipliatsiga, kirjutame nined alla! Loeme ja kirjutame jälle!

A. R.

LAURA JUTT
MINA KÄISIN LINDA SÜNNIPÄEVAL. MA ANDSIN LINDALE SÜNNIPÄEVA KINGI. SEE OLI PILDI-RAAMAT. KUI PILDILE PINTSLIGA PANNA VETT PEALE, LÄHEB PILT VÄRVLISEKS.

SIIS MA LÄKSIN TAGASI NAIMA JA NAISSA JUURDE.
LAURA, 6-A., OREGON.

MARKUS.

- 1) Kas keegi aimab, mis tähendab lapse väljendus "naima ja naissa"?
- 2) Palume saata meile jutukesti!

Toimetus.

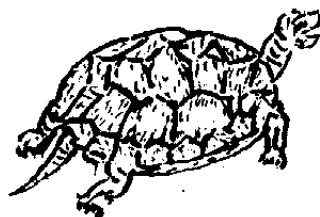
KILPKONNAD

MINUL JA MINU VENNAL ON KAKS KILPKONNA!
ÜHE NIMI ON KUKU, TEISE MIMI - KIKI. KUKU ON RO-
HELINE JA KIKI ON HALLIKAS, KIKI SIPLEB KOGU
PÄEVA, AGA KUKU MAGAB PEAAEGU TERVE PÄEVA.

KUI ME MAAL OLIME, SIIS MU VANAEMA LEIDIS
KUKU PÕRANDAL JALUTAMAS. ÜKSKORD, KUI OLIME
KOOLIS, SIIS VANAEMA MÕTLES, ET KIKI ON KA-
DUNUD, AGA TA LEIDIS KIKI VOODI ALT NURGAST.

MA PUHASTAN NEID IGA PÄEV JA SÖÖDAN NEILE
LIHA VÕI KILPKONNA TOITU.

PEET, N. Y.

KIKI

KUKU

MEIE KIRJUTAME

SELLE PALA ÄRA JA PAIGUTAME KRIIPSU ASEMELE
SOBIVA SÕNA!

1. Taevas on - . 2. Poisi nimi on - . 3. Lill kasvab - .
4. Koer - . 5. Mina lähen - . 6. Kass - . 7. Rohi on - .
8. Öösel me - . 9. Linnud - . 10. Vili kasvab - . 11. Me-
ri on - . 12. Salme on - . 13. Suvel on - . 14. Sina tu-
lid - . 15. Supp on - . 16. Kanad - . 17. Õpilane - .
18. Meie kirjutame - . 19. Auto sõidab - . 20. Palliga - .
21. Tuli - . 22. Apelsin on - . 23. Säased - . Kodumaa
on - . 25. Eesti on - .

MEIE TALU

(H. Rajamaa - Aabits lk. 28)

See ülesanne on nendele lastele, kes loevad juba ra-
huldavalt.

1. Loeme selle loo veel paar korda hoolega läbi, et lu-
gemine läheks soravalt!
2. Vasta kirjalikult järgmistele küsimustele!
3. Mis tähendab "talu"? 4. Mis tähendab "küla"?
5. Kus asub meie talu? 6. Mis on talu lähedal?
7. Mis tähendab "kalur"? 8. Kes käisid kalal?
9. Kuidas kalapüük õnnestus? 10. Miks ema rõõmustas?
11. Mis on maja ümber? 12. Mis kasvab aias?
13. Nimeta lilled nimesid! 14. Mis veel kasvab aias?
15. Miks käisid lapsed metsas? 16. Miks ema rõõmustas?
17. Palu, et ema jutustaks oma või tuttavate talust!
18. Kirjuta sellest üks ilus lugu ja saada "Kiri-Koolile"!
Meie trükime ta ära.

A. R.

SÜGIS ON TULNUD

(H. Rajamaa - Aabits lk. 42)

See ülesanne on nendele lastele, kes loevad juba so-
ravalt.

1. Loeme selle loo veel mõned korrad hoolega läbi,
et lugemine läheks sujuvalt!
2. Kirjuta kõik üles, mis sa pildil näed!
3. Vasta kirjalikult järgmistele küsimustele!
4. Nimeta kõik aasta-ajad! 5. Milliseid põlde oled
näinud?
6. Mis tehakse rukkist? 7. Mis tehakse odrast?
8. Mis tehakse kaerast? Mis tehakse kartulist?
10. Mis tehakse linast? 11. Seleta, mis tähendab "rõuk"!
12. Joonista rõuk paberile! 13. Miks vili pannakse rõuku?
14. Miks vilja peksetakse? 15. Kuidas vilja pekseti va-
nasti? 16. Kuidas vilja peksetakse nüüd?

17. Miks põllud olid kurvad. 18. Kes ei laula enam? Miks?
 19. Kuidas nimetatakse lõo laulu?
 20. Miks varese kohta öeldakse, et ta kraaksub?
 21. Lüsi koduõpetajalt - miks küntakse põldu ja teata meile!
 22. Millega küntakse põldu? 23. Joonista sahk paberile!
 24. Joonista: kündja põllul! 25. Mis tähendab - külvatakse?
 26. Miks külvatakse? 27. Millal külvatakse? 28. Kes külvab?
 29. Mida külvatakse? 30. Kirjuta üks jutt sügisest!

A. R.

LAPS JA LIND

TEELE, TEELE, KUREKESED!

(H. Rajamaa - Aabits lk. 46, 47)

Ülesanne.

- Lugege need laulud koduõpetaja kaasabil mõned korrad hoolega läbi, nii et ei tule ette enam takistusi!
- Miks laps ütleb: linnuKE? 3. Ütle ja kirjuta kümme sõna lõpuga -KE! 4. Mis tähendab "vöörsile"?
- Kuidas ütelda teiste sõnadega - "ruttad, tõttad"?
- Kirjuta kõik aasta-ajad! 7. Mis tähendab "lõunamaale"?
- Kuidas ütelda teisiti sõna "taas"?
- Kuidas võib teisiti ütelda "kureKESED"?
- Miks laps ütleb "kurekesed"? 11. Mis täh. "lõunapoole"?
- Mis tähendab "Egiptimaa"? 13. Seleta "pungad puhkemas"!
- Mis tähendab "häälekaja"? 15. Seleta "meie rajad"!
- Kuidas kured saavad tuua meile lilleaia?
- Õppige need laulud pähe! 18. Väiksemad lapsed õpivad korraga ühe salmi, suuremad - kogu laulu! 19. Katsetage, kas oskate peast kirjutada!
- Kui laul on ladusalt peas, siis esinege selle ütlemisega tuttavate ja sugulaste perekondades!
- Esinege ettekandega teie perekonna külalistele! Nad on teile tänulikud. Aga peaasi - see ergutab ja virgutab!
- Kooli- ja lastepeod rikastagu kava laste esinemisega!
- Ärge rutake! Kiirus lugemisel ei ole veel voorus!
- Hoitagu harjutamisel laulu "vuristamisest"!
- Olgu reegliks - aeglane, loomulik, tunderikas ja selgesti kuuldav esinemine, nagu laps seda teeb tavaliselt kõneldes vanematega või teiste lastega!

Ilse Roos.

HARJUTAMINE TEEB MEISTRIKS

Möödunud aastal oli "Kiri-Kooli" perel see küsimus päevakorras. Õpilased asusid suure tõsiduse ja andumusega asja juurde. Toodi esile sellel teemal tekkinud vanaõnu, milledest täna tuletame meelde järgmisi:

1. Harjumus on hea sõber
2. Harjumus on vastik türann
3. Harjumus on teine loomus
4. Harjutamine teeb meistriks.

Kõigepealt õpilased määrasid kindlaks, milline suur eluline tähtsus on harjutamisel ja selle tagajärjel tekkinud harjumustel. Leiti, et ilma harjutamiseta ja ilma harjumusteta pole elu üldse võimalik. Kõik liigutused, mis me elus sooritame, tulevad siis kergemini, hõlpsamini ja paremini toime, kui neid oleme sagedaste kordamiste teel harjutanud.

Õpilaste poolt esitatud näidete varal on selge, et me ka kõige lihtsamat ja vajalikumat liigutuste tegemist - käimist - ei õpi muidu selgeks, kui sagedase harjutamise teel. Kõik on vist seda kogenud, et haiguste puhul, mis nõuavad pikema-ajalist voodis lamamist, me jalamuskliid unustavad käimise. On vajalik jalgu teatav aeg harjutada ja treenida kuni käik muutub jälle sujuvaks.

Toodi näiteid kunstnikkude elust, kus flöödi, viiuli või klaverimäng võib muutuda meisterlikuks alles harjutamise ja harjumustega varustamise teel.

Üks õpilane lõpetab oma kirjutise sõnadega: Nii siis - selleks et omada võimalikult kõlblikke ja positiivseid harjumusi, tuleb meil neid häid omadusi nii oma mõtetes, tegudes kui ka oskustes iga päev harjutada, eesotssas meie emakeelega.

Neil juhtudel on harjumused meile head sõbrad, nagu väidetud p. 1, kes aitavad meie elu teha kergemaks ja mugavamaks.

Palume harjutada harjutamist, et harjuda harjumuste kogumisega. Jätkame arutelu punktide 2, 3 ja 4 suhtes ja teatame oma kogemused "Kiri-Kooli" kaudu kogu meie noorsoole.

Ants Roos.

HARJUTAME EMAKEELE ÕIGET HÄÄLDAMIST

Esitame allpool näiteid meie emakeele täishäälikute völdete pikkuse kohta ja palume nende eeskujul kirjutada iga täishääliku kohta niipalju lisanäiteid, kuipalju jätkub aega ja kannatust töötamiseks, aga mitte vähem kui 5 korda 3 näidet.

A

1. Ma püüdsin palju kalu (kalu - a on I välde, kirjutatakse ühe a-ga). 2. Isa ostis meile uue kaalu (kaalu - a on II välde, kirjutatakse kahe a-ga). 3. Ma nägin esimest korda sellist kaalu (kaalu - a on siin III välde, aga kirjutatakse ka kahe a-ga. Hääldamine on aga palju pikem kui II välde). (Peaks õieti kirjutama kolme a-ga).

Loeme veel kord need laused läbi ja võrdleme a väldeid! Ma püüdsin palju kalu (I v.). Isa ostis meile uue kaalu (II v.). Ma nägin esimest korda sellist kaalu (III v.). Veel kord! - Kalu (I v.), kaalu (II v.), kaalu (III v.).

Nüüd kirjutame näited ja hoidume vigadest!

E

1. Veri on punane (veri - e on I välde). 2. Veeri mulle selle sõna tähed! (veeri - e on II välde). 3. Tee-de veeri kaunistavad kaskede read (veeri - e on III v.).

Juhendid samad nagu a-le.

I

1. Tänavad on risu täis (risu - i on I v.). 2. Riisu nad puhtaks! (riisu - i on II v.). 3. Ma ei saa riisuda (riisuda - i on III välde).

O

Kodumaal oli tore elada (tore - o on I v.). 2. Toores õun on hapu (toores - o on II v.). 3. Ta sõi siiski toore õuna ära (toore - o on III välde).

U

1. Valge laev ja valge puri (puri - u on I v.). 2. Puuri siis kivisse üks auk! (puuri - u on II v.). 3. Mul ei ole puuri (puuri - u on III välde).

A. R.

KUI RUTTU VÕIB UNUSTADA?

ÕIGEKEELSUS-SÕNARAAMATU järgi tuleb kõnelda ja kirjutada: läksin "koju", mitte: läksin "kodu". Õpilane Priidu tegi sageli vastupidi. Õpetaja tahtis temalt võõrutada selle vea tegemist. Ta andis Priidule ülesande kirjutada pärast õppetunde sada korda: läksin "koju".

Priidu kirjutas sada korda: läksin "koju", läksin "koju", läksin "koju"... Kuna õpetajat polnud sääl, kellele tööd ära anda, siis kirjutas ta veel sada korda: läksin "koju", läksin "koju", läksin "koju"...

Kui ta lõpetas, polnud õpetajat ikkagi kohal. Priidu aetas oma meistritöö õpetaja lauale ja lisas sinna järgmised read:

Armas õpetaja!

Ma kirjutasin kakssada korda: läksin koju, aga et Teid polnud kohal, siis panin lehe Teie lauale ja läksin kodu.

Teie õpilane Priidu.

Ülesanne. 1. Kes oleks teinud teisiti? 2. Kuidas?

KUI KAUA VÕIB MEELES PIDADA?

Kuuskümmend aastat tagasi lugesime C. R. Jakobsoni "Lugemisraamatust" muuseas ühe loo koerast. Loos oli seletatud, et koeral on keha ja kael ja pea ja saba ja neli jalga. Loo lõpul oli lause: Koeral on enamasti viltu kõik. Lugu õpiti pähe ja jutustati.

Viiskümmend aastat hiljem kõndisin Tallinnas Laial tänaval ja minu ees üks suur koer lontis joosta. Vaatlesin selle koera liikumist ja arvasin, et koer peaks vist küll jooksvahaige olema: tema tagumine kehaosa kiskus paremale väljapoole - viltu. Kuna aga koer jooksis üsna sujuvalt, siis ei tohtinud ta olla haige.

Korraga meenus mulle viiekümne aasta eest õpitud tõsiasi: Koeral on enamasti viltu kõik. See selgitas kõik. Ülesanne. Tuletage meelde oma mälestusi koolipäevilt ja teatage meile!

A. R.

ISEGI PROFESSORID VÕIVAD EKSIDA

"Kiri-Kool" nr. 13 1954. aastast lk. 9 esitas keelelise harjutuse pealkirja all:

ENESE ehk ENDA ja OMA.

Selle ülesande lahendamisest võttis väga vähe õpilasi osa. Mitte-õpilased ja täiskasvanud ei esitanud ainustki tööd, olgugi et neid oli artiklis riivatud vigade tegemisega.

Meil on põhjust veel kord tagasi tulla selle ülesande juurde, sest see kirjutis sisaldab trikina suure vea, mille avastamist meile keegi pole teatanud. Nimelt kõigi kolme grammatika autori poolt antud reeglites, mis on sõna-sõnalt välja kirjutatud nende grammatikatest, esineb viga just

"ENDA ja OMA" õige tarvitamise suhtes.

Ükski ülesande lahendaja polnud avastanud seda ühel leheküljel kolm korda esinevat viga. Veel enam - mainitud grammatikad on üle elanud kümmekond trükki ja sajad tuhanded õpilased on hoolega pähe õppinud reegli: Enese ehk enda osutab isikule, kellele on tema enda tegevus tagasi sihitud".

"Enda" on valesti tarvitatud, peab olema "oma" - kelle tegevus? - o m a tegevus.

Sellega ongi vist seletatav, et mitte ainult tavalised surelikud, vaid ka professorid eksivad selles küsimuses. Ülesanne.

1) Palume lugeda veel kord see ülesanne läbi ("Kiri-Kool" nr. 13 1954) ja lahendada ülesanne selleks, et mitte kunagi enam eksida "enda ja oma" tarvitamisel.

2) Palume läbi lugeda üks "Vaba Eesti Sõna" ja registreerida oma teadmiste kontrolliks kõik tekstis olevad "enda ja oma" õigesti ja valesti tarvitatud juhud ning saata meile teadmiseks ja teistele teatamiseks.

3) Parim lahendaja saab tasuks väärtusliku raamatu.

A. R.

EESTLASTE MUISTNE VABADUSVÕITLUS

Taanlased Põhja-Eestis

Eesti vanemad olid teatanud sakslastele: "Niikaua kui maal leidub veel põlvepikkusi poisikesi, kestab võitlus vaenlase vastu". Vaatamata paljudele rasketele kaotustele, haarasid eestlased jälle relvad ja asusid vaenlasi maalt välja ajama

Nüüd pöördus piiskop Albert Taani kuninga Valdemar II poole palvega. Kuningas nõustuski, tuli suure laevastikuga Rävälä maakonnas asuva Lindanisa linnuse alla ja vallutas selle ning asus ehitama uut linnust (1219. a.), Taani linna, millest arenes hiljem Tallinn.

Eestlased kogusid jälle suure väe ja püüdsid taanlasi välja lüüa, aga pidid lõpuks ometi ülevõimu alla alistuma ja laskma end ristida. Uue usu kohta ei antud mingit seletust ega õpetust, nii et eestlased pidasid mõneks nõiategemiseks ja pesid endid veega, et sel teel ristimisest vabaneda.

Rootslased Läänemaal

Lisaks senistele vaenlastele ilmusid 1220. a. rootslased suure sõjaväega äkitselt Läänemaale ja vallutasid Lihula linnuse ning algasid kiiresti Läänemaa allutamist ja ristimist.

Kuid nende võim ei kestnud kaua. Sõgisel ilmusid saarlased suure väega Lihula alla, vallutasid selle, kusjuures langes rootslaste kogu meeskond. Sellega on üks vaenlane jälle vähem.

Suur vabastuskatse (1222. a.)

Taani kuningas Valdemar II ehitab Saaremaal (Kuresaares) tugeva lossi oma võimu kindlustamiseks. Saarlased tugeses oma senistele võitudele ja uuesti ehitatud kiviviskemasinatete vallutavad peagi lossi. Taanlased põgenevad Tallinna.

Saarlased kutsuvad üles kõiki maakondi ühinema ja taanlasi maalt välja ajama. Koos harjulastega vallutatakse Varbola linnus, kus tapetakse taanlased ja nende

preestrid. Virulased ja järvalased saadavad oma preestrid rahulikult Tallinna. Sakalased vallutavad Viljandi linnuse (1223), tapavad sakslased ja saadavad verised mõõgad Otepääle ja Tartusse - eeskujuks. Ugalased toimisidki nende eeskujul.

Kogu Eesti oli 1223. a. sakslastest ja taanlastest jälle vaba - peale Tallinna. Aga maakaitsmiseks ei jätkunud mehi. Vaenlased tungisid uuesti maale ja vallutasid uuesti vabastatud maakonnad.

Tartu langemine (1224. a.)

Sakslased kogusid Tartu vallutamiseks suure sõjaväe - ristisõdijad, piiskopimehed, ordurüütlid, kaupmehed, liivlased ja lätlased. Üks osa vägesid saadeti ümberkaudseid külasid rüüstama ja vastuhakkajaid karistama.

Pärast pikaajalist piiramist võetakse sakslaste poolt ette tormijooks vallile. Osal sakslasist õnnestub linnusesse tungida. Algab kole taplus, kus ei heideta armu ka naistele ja lastele. Kul kõik mehed olid tapetud, algas kristlaste suur röömupidu.

Nüüd lahkusid võitjad suure sõjasaagiga tagasi Liivisese ja süütasid linnuse. Kogu maa peale Saaremaa oli nüüd jälle sakslaste ja taanlaste võimuses.

Saaremaa vallutamine (1227. a.)

Sakslased koguvad suure sõjaväe Saaremaa lõplikuks vallutamiseks. Sõjavägi liigub mandriilt üle jää Saaremaale. Jõutakse Muhu linnuse alla. Muhulased, nähes vaenlase vägede suurt ülekaalu, on nõus alistuma ja ristimist vastu võtma. Sakslased ei usu muhulasi ja algavad linnuse piiramist. Kellelegi ei anta armu, tapetakse mehi, naisi ja lapsi - 2500 hinge. Linnus põletatakse.

Valjala linnust Saaremaal ootab seesamane saatus. Linnus alistub, nõustub ristimisega ja annab pantvange. Sellega otsustatakse kogu Saaremaa saatus.

Vabadusvõitluse lõpp

Eestlaste vabadusvõitlus oli kestnud 20 aastat. Vaenlaste suur arvuline ülekaal ja moodsamad relvad olid otsustava tähtsusega meie maa alistumises. Ka tuli eestlasil võidelda paljude vaenlastega: peale sakslaste tungisid Eestisse idast venelased, läänest ja põhjast taanlased ja rootslased. Lõpuks puudus eestlastel üleriiklik korraldus, mis takistas jõudude koondamist.

Sellele vaatamata jäi eestlaste vabadustung tuha alla hõõguma.

(Allikatena kasutatud: J. Parijõgi j. t. ning Ojamaa ja Varmas).

Ülesandeld.

1. Millise ajaloolise lausega avaldasid eestlased oma suhtumist sakslastele ?
2. Miks pöördus piiskop Albert Taani poole ?
3. Millisesse maakonda ja millise kindluse alla ilmusid taanlased ?
4. Millise linna asutasid taanlased ?
5. Mis aastal asutati Tallinn ?
6. Miks ei õnnestunud eestlastel taanlasi välja lüüa ?
7. Mis tegid vallutajad oma võidu puhul eestlastega ?
8. Kuidas suhtusid eestlased ristimisse ? Miks ?
9. Milline vaenlane ilmus Läänemaale varsti pärast Tallinna asutamist ?
10. Millise linnuse nad vallutasid ?
11. Miks see neil õnnestus ?
12. Mis järgnes koos Läänemaa vallutamisega ?
13. Kui kaua said rootslased võimutseda Läänemaal ?
14. Kes ja kuidas lõpetas rootslaste võimu ?
15. Mis tegi Taani kuningas Valdemar II Saaremaal ?
16. Kuidas suhtusid saarlased taanlastesse ?
17. Milline oli saarlaste üleskutse teistele maakondadele ?
18. Millised maakonnad vastasid ühinemisega ?
19. Millega lõppes vabastuskatse ?
20. Miks see õnnestus ? Mis aastal ?

21. Kui kaua oli maa vaenlastest vaba? Miks?
22. Millal langes Tartu?
23. Kes olid Tartu vallutamiseväes?
24. Miks langes Tartu?
25. Kuidas hindad vallutajate käitumist? Miks?
26. Mis tegi vaenlane pärast Tartu vallutamist?
27. Milline vägi asus Saaremaad vallutama?
28. Kuidas toimus Muhu linnuse vallutamine?
29. Mis toimus Valjala linnuse vallutamisel?
30. Mis aastal toimus Saaremaa vallutamine?
31. Kui kaua oli kestnud eestlaste vabadusvõitlus?
32. Loetle põhjusi miks olid pealetungijad võidukad ja miks eestlased kaotasid?
33. Milliste rahvastega tuli eestlastel sõdida?
34. Kuidas mõjutas Eesti maakondade ühistunde puudus sõja käiku?
35. Millega võib tõendada, et eestlased ei alistunud lõplikult?

A. R.

KAS NEED LAUSED MEELDIVAD?

1. Olin suvel karjas, sest karjane jäi haigeks, mis väga lõbus oli.
2. Hobustele jagati auhindu. Nende seas oli ka toredaid hobuseid.
3. Mulle meeldisid meresead, väikesed nagu jäneseпоjad, keda ma veel ilalgi pole näinud.
4. Kõige rohkem huvitasid mind loomad, nagu hobused, meresead, siis veel naisseltsi käsitööd.
5. Sääli ei olnud suurt midagi: mõned raudteljed ja vankripussid, siis mõni koorelahutaja ja hulk juute askeldasid sääli.
6. Vana kulunud ader vahib üksinda sügisööd, millega kündmast on tulnud.
7. Õled paneb peremees lakkadesse, mida ta talvel loomadele ette kannab.
8. Sääli sai ruttu koju sõita, sest väsimus ja kõht oli tühi.

9. Meid on siin korteris viis hinge, mis kaunis kitsas on
10. Majas elab 17 inimest ja 23 tuba.

Ülesanne.

Püüa nende lausete ehitust nii muuta, et nad sulle ja teistelegi meeldivad!

A. L.

EESTI ÕPILANE KODUMAAL JA VÕÖRSIL

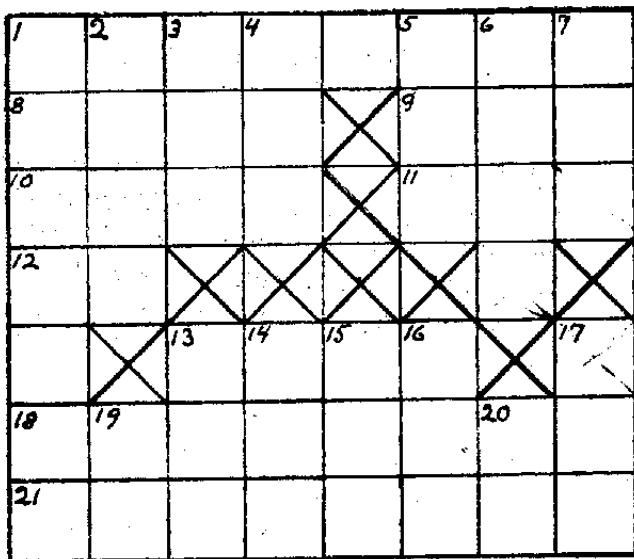
Eesti algkooli lõpetaja kodumaal läks gümnaasiumi võistlus-eksamitele ja vastas vahvalt järgmistele küsimustele, isegi sajabrotsendiliselt. Kas võörsil kah?

1. Alla kriipsutada astmevaheldusega sõnad:
endine, võte, ahi, ujuma, siduma, hüppama, uus, käsi, murduma, andma, tütar, võitja, õnnis, õmblema, vammus.
2. Moodustada nud-kesksõna sõnadest:
tõmbama, vaatlema, tõttama, kõnelema, lendlema.
3. Moodustada mitmuse osastav sõnadest:
sündmus, käsi, rida, kevadine, hapu, oder, rukis.
4. Moodustada mitmuse omastav sõnadest:
aken, kirjalik, kuppel, lapsik, juhuslikkus.
5. Moodustada umbisikuline vorm (-dakse, -takse) sõnadest:
looma, lükkama, süütama, tegema, jälgima, surema.
6. Määrata lauseliikmed ja kirjutada sõnadele peale vastavad lühendid (alus - al., öeldis - öeld., sihitis - sih., määrus - määr., täiend - tnd.) lauses:
Praegu tabas meie kass aidas hiire.
7. Millal algas ja lõppes Suur Põhjasõda? Mil rahuleping?
8. Liivimaa talurahvas vabastati pärisorjusest aastal?
9. Milline aeg järgnes pärisorjuse ajale?
10. "Perno Postimehe" väljaandja oli?
11. Kus peeti esimene eestl. üldlaulupidu? Mis aastal?
12. Milline ajaleht ilmus C. R. Jakobsoni väljaandel?
13. Lõuna-Eesti rahvusl. juhiks enne iseseisvusaega oli?
14. Põhja-Eesti " " " " " " ?
15. Nimeta neli Eesti Suurimat saarti!
16. Kumba järve veetase on kõrgem - Pelpsi või Võrtsjärve?

RISTSÕNA-MÕISTATUS

2

Püstread:

1. ükskõikne
2. tervitus
3. Eesti Rahvusnõukogu lüh.
4. siduma - käsklõnes
5. ese
6. idee
7. tuba omastavas käändes
13. vee gaas
14. Eesti Telegraafi Agentuur lüh.
15. algsilp sõnast "diameeter"
16. "nagu" saksa keeles

19. "honour" eesti keeles
20. võrgukudumis-abinõu

Põikread:

1. tunnistus
3. perekond
9. saad omastavas käändes
10. mehe nimi
11. ilmakaar
12. hüüdsõna
13. aed osastavas käändes
18. tuntud allveelaeva nimi
21. Euroopa ja Aasia ühisnimi

A. L.

Valiaandja: Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides.

Toimetaja: Mag. Ants Roos.

Foto-ofsettrükk: P. Kõivik.

Printed in U. S. A.